

موسسه آموزش عالی تابران
(نیز دانش غیر آتانی)

مطالعه تطبیقی اسباب تحریم ابدی نکاح

www.ketab.ir

نویسنده:

مصطفی رفسنجانی مقدم

عضو هیئت علمی موسسه آموزش عالی تابران (مشهد)

سرشناسه	: رفسنجانی مقدم، مصطفی، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: اسباب تحریم ابدی نکاح (مطالعه تطبیقی، از منظر فقه فریقین) / نویسنده مصطفی رفسنجانی مقدم.
مشخصات نشر	: مشهد: هور مهر، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۴۰ ص.
شابک	: 978-964-8224-84-9
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۲۵-۲۴۰.
موضوع	: زناشویی (فقه)
موضوع	: Marriage (Islamic law)
موضوع	: زناشویی (فقه اهل سنت)
موضوع	: Marriage (Islamic law, Sunnites)
موضوع	: فقه تطبیقی
موضوع	: Islamic Law, Comparative*
رده بندی کنگره	: ۱/۱۸۹BP
رده بندی دیویی	: ۳۶/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۹۴۶۹۹۸
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیپا

مطالعه تطبیقی اسباب تحریم ابدی نکاح

نویسنده: مصطفی رفسنجانی مقدم

نوبت چاپ: نخست ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

ناشر: انتشارات هور مهر

قیمت: ۴۵,۰۰۰ تومان

شابک: ۸۲۲۴-۹۶۴-۹۷۸-۸۴-۹

انتشار این کتاب بر اساس سی و نهمین شورای پژوهشی موسسه آموزش عالی تابران (مورخ: ۱۳۹۹/۱۲/۲۰ و بند ۱۴ جلسه شماره ۲۲/۱۰۴۳۶۶) بعد از ارزیابی علمی توسط آقایان دکتر سید محمد تقی قبولی درافشان (دانشیار دانشگاه فردوسی) و دکتر محسن جهانگیری (دانشیار دانشگاه علوم اسلامی رضوی)، تصویب گردید. بدینوسیله از موسسه آموزش عالی تابران تقدیر و تشکر می گردد.

فهرست مطالب

۷	سخن آغازین.....
۱۹	فصل اول: کلیات تحقیق.....
۲۰	مقدمه:.....
۲۱	ماهیت نکاح:.....
۲۲	معنای نکاح در نظر اهل سنت:.....
۲۳	معنای نکاح در قرآن:.....
۲۴	معنای نکاح در روایات:.....
۲۴	معنای نکاح در نظر برخی از فقهای امامیه:.....
۲۵	معنای نکاح در نظر فقهای اهل تسنن:.....
۲۶	معنی نکاح در حقوق مدنی ایران:.....
۲۷	اقسام نکاح:.....
۲۷	۱- به اعتبار احکام تکلیفی و نکاح کننده(ناکح).....
۲۸	۲- به اعتبار احکام تکلیفی و زنی که عقد می‌شود(منکوحه).....
۲۸	۳- نکاح به اعتبار نوع و ماهیت آن:.....
۲۹	معنای حرمت:.....
۳۰	اقسام حرمت:.....
۳۰	۱- حرمت ذاتی و عرضی:.....
۳۰	۲- حرمت شرعی و عقلی:.....
۳۰	۳- حرمت نفسی و غیره:.....
۳۱	۴- حرمت مؤبد و غیر مؤبد:.....
۳۱	توصیف و تعریف مذاهب فقهی خمسیه.....
۳۱	۱- مذهب فقه امامیه(فقه شیعه):.....
۳۲	منابع و مبانی فقهی شیعه:.....

- ۲- مذاهب اربعه اهل تسنن ۳۳
- ۲- ۱- مذهب حنفی: ۳۳
- منابع و مبانی فقهی ابو حنیفه: ۳۳
- ۲- ۲- مذهب مالکی: ۳۴
- منابع و مبانی فقهی مالک: ۳۵
- ۲- ۳- مذهب شافعی: ۳۵
- منابع و مبانی فقهی شافعی: ۳۶
- ۲- ۴- مذهب حنبلی: ۳۷
- منابع و مبانی فقهی احمد بن حنبل: ۳۷

فصل دوم: حرمت ابدی نکاح به سبب قرابت ۳۹

- ۱- قرابت نسبی ۴۰
- دیدگاه و مبانی فقهای امامیه: ۴۱
- نکته‌ای پیرامون روایات باب: ۴۶
- دیدگاه و مبانی مذاهب اربعه: ۴۶
- نتیجه و جمع‌بندی: ۴۸
- نکته‌ای پیرامون نسب: ۴۸
- تعریف نسب شرعی: ۴۹
- تعریف نسب غیر شرعی: ۴۹
- ۲- قرابت رضاعی: ۵۲
- رضاع در لغت: ۵۲
- رضاع در اصطلاح فقهی: ۵۳
- دیدگاه و مبانی فقهای امامیه: ۵۴
- ۱- کتاب ۵۵
- ۲- سنت ۵۵
- ۲- ۱- روایات عامه: ۵۵
- ۲- ۲- روایات خاصه: ۵۸
- ۳- اجماع: ۵۸
- دیدگاه و مبانی فقهای مذاهب اربعه: ۵۸
- شرایط رضاع در نشر حرمت ابدی نکاح از منظر مذاهب خمس: ۶۰
- برخی از احکام رضاع: ۶۲
- نتیجه و جمع‌بندی: ۶۵
- ۳- قرابت سببی: ۶۵
- تعریف لغوی مصاهره: ۶۵
- تعریف اصطلاحی مصاهره: ۶۶

۶۷	دیدگاه و مبانی فقه‌های امامیه:
۶۸	ادله هر یک از صور مسأله:
۶۹	بررسی دسته اول و دوم:
۶۹	بررسی سندی روایت:
۷۱	بررسی دسته سوم:
۷۲	بررسی ادله قول مشهور:
۷۲	۱- کتاب:
۷۴	۲- روایات:
۷۷	۳- اجماع:
۷۸	بررسی دسته چهارم:
۷۸	۱- آیات:
۷۹	۲- روایات:
۷۹	طایفه اول: شرطیت دخول
۸۰	طایفه دوم:
۸۱	جمع بندی دو طایفه از روایات:
۸۱	انواع ربیبه:
۸۲	تذکر:
۸۲	دیدگاه و مبانی فقه‌های مذاهب اربعه:
۸۴	نتیجه و جمع بندی:
۸۵	یک بحث تکمیلی: لمس و نظر
۸۷	شرایط لمس نزد حنفی‌ها:
۸۸	شرایط نظر نزد حنفی‌ها:

فصل سوم: حرمت ابدی نکاح به سبب عقد نکاح..... ۸۹

۹۰	۱- ازدواج با زن شوهردار:
۹۰	۱- ۱- حکم بطلان نکاح با زن شوهردار:
۹۱	۱- ۲- حرمت ابدیه در برخی از صورت‌های مساله:
۹۲	دیدگاه و مبانی فقه‌های امامیه:
۹۲	۱- فقه‌های قبل از محقق حلی (ره):
۹۲	۲- تصریح به قول عدم حرمت و عقد بعد از رفع مانع (شوهر داشتن):
۹۳	۳- الحاق این مساله به مساله تزویج با معتدّه از حیث حکم:
۹۶	۳- ۱- قیاس اولویت:
۹۶	۳- ۲- روایات:
۹۶	۳- ۲- ۱- طایفه اول: حرام مطلقاً

مقدمه:

علامه حلی (ره) در مقدمه کتاب «تحریر الاحکام» در فضیلت و منزلت علم فقه آورده است:

«با فضیلت‌ترین علم پس از شناخت خداوند تبارک و تعالی، علم فقه است؛ زیرا سامان‌دهنده امور معاش و معاد [مردم] است.»^۱

در توضیح این سخن که حقیقت‌های بسیاری در آن نهفته است، باید گفت: انسان موجودی اجتماعی است و بدون زندگی با هم نوعان خود نه قادر است نیازمندی‌های خویش را تأمین کند و نه می‌تواند همه استعدادهای خدادادی‌اش را شکوفا سازد. زندگی اجتماعی نیز بدون وجود قوانین و مقرراتی در تمامی عرصه‌های فعالیت آدمی امکان‌پذیر نیست. هم‌چنین، انسان، موجودی مختار و مسئول است و در برابر پروردگارش، عهده‌دار تکالیفی است که بدون انجام آن‌ها، به سعادت و کمال حقیقی خویش دست نمی‌یابد.

از آن‌جا که عقل آدمی بر تمامی مصالح و مفاسد احاطه ندارد و به تنهایی قادر نیست نیازمندی‌های اساسی خود را بشناسد و نه می‌تواند قوانین و مقرراتی وضع کند که از یک سو، تضمین‌کننده سعادت دنیوی و از سوی دیگر، زمینه‌ساز سعادت اخروی‌اش باشد و نه تکالیفی را که موجب رسیدن انسان به کمال حقیقی؛ یعنی قرب الهی است، تشخیص دهد، وحی و شریعت به یاری عقل آمده و قوانین و احکام سامان‌دهنده امور معاش و معاد بشر را به ارمغان آورده است.

شریعت اسلام، کامل‌ترین شریعت الهی است؛ از این رو، تمامی عرصه‌های زندگی بشر؛ هم‌چون خانواده، جامعه، فرهنگ، حکومت، سیاست، اقتصاد و... را در بر می‌گیرد و برای پاسخگویی به نیازهای بشر در تمامی اعصار توانا است.

۱. حسن بن یوسف حلی (علامه حلی)، تحریر الأحکام الشرعیة علی مذهب الإمامیة (ط - الحدیث)، ۶ جلد، چاپ اول، قم، مؤسسه الامام الصادق (ع)، ۱۴۲۰ هـ ق، ج ۱، ص ۴۰.